

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci **stěžovatelky: R. L.,** zastoupena Mgr. Alešem Hájovským, advokátem, se sídlem nám. Republiky 57, Tachov, a **dalšího účastníka: Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 20. 5. 2004, č. j. 60 Az 119/2003 - 17,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Ministerstvu vnitra **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím Ministerstva vnitra (dále též „žalovaný“) ze dne 5. 11. 2001, č. j. OAM - 515/VL - 07 - OL3 - 2001, byl zamítnut návrh stěžovatelky na zahájení řízení o udělení azylu jako zjevně nedůvodný podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Polici České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“), a dále bylo rozhodnuto, že účastník řízení nesplňuje důvody udělení azylu podle § 13 odst. 1, 2, § 14 zákona o azylu, a že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka rozklad, o němž rozhodl ministr vnitra rozhodnutím ze dne 25. 6. 2003, č. j. OAM - 1617/AŘ - 2002, tak, že napadené rozhodnutí o zamítnutí návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ve smyslu § 59 odst. 2 správního řádu potvrdil ve všech částech výroku a rozklad zamítl.

Proti rozhodnutí ministra vnitra podala stěžovatelka v zákonné lhůtě žalobu, v níž namítla, že její žádost o udělení azylu neměla být odmítnuta jako zjevně nedůvodná a správní orgán se měl důkladně zabývat vlastními důvody, pro něž požádala Českou republiku o ochranu formou azylu. Uvedla, že v době kdy podávala žádost o azyl v České republice bylo v platnosti znění zákona, podle něhož se za třetí bezpečnou zemi nepovažovala země tranzitní. Dále uvedla, že opustila svou zemi původu s úmyslem požádat o azyl v České republice, nikoliv v Polsku, aniž by v té době mohla znát ustanovení českého azylového zákona o tzv. třetí bezpečné zemi.

O žalobě rozhodl Krajský soud v Plzni rozsudkem č. j. 60 Az 119/2003 - 17 ze dne 20. 5. 2004 tak, že žalobu zamítl. V odůvodnění svého rozsudku uvedl, že skutkovým základem rozhodnutí správních orgánu obou stupňů je zjištění, že stěžovatelka do České republiky přicestovala přes území Polska, tedy bezpečné třetí země, kde měla možnost požádat o azyl, ale neučinila tak, aniž by k tomu měla závažné objektivní důvody. Uvedená skutková zjištění stěžovatelka nezpochybnila ani v žalobě. Vzhledem k námitce stěžovatelky o pouhém tranzitu Polskem a poukazu na právní úpravu třetí bezpečené země v době podání návrhu na zahájení řízení o udělení azylu se krajský soud zabýval podrobně výkladem ustanovení § 2 odst. 2 zákona o azylu, účinného v době od 1. 1. 2000 do 31. 1. 2002. Poukázal na to, že uvedené ustanovení obsahovalo výjimku, podle níž třetí bezpečnou zemi není stát, jehož územím cizinec pouze projížděl. Při hodnocení povahu tranzitu stěžovatelky přes území Polska se krajský soud opřel o rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2003, č. j. 2 Azs 5/2003 - 46, podle kterého je nutno pojem „projíždění“ interpretovat restriktivním způsobem. Podstata a smysl azylového řízení jsou založeny na principu, že cizinec pronásledovaný ve své vlasti má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva a svobody. Subjektivní právo na azyl však není právem vybrat si zemi, v níž bude chtít setrvat a právo azylu uplatnit. Vzhledem k uvedeným skutečnostem není podle názoru krajského soudu pochyb, že stěžovatelka v Polsku přišla při celní kontrole do styku s polskými státními orgány, měla zastávky na občerstvení a mohla tudíž o azyl požádat. Stěžovatelka přes území Polska nejen pouze projížděla, jak má na mysli § 2 odst. 2 písm. b) zákona o azylu, účinného v době podání žádosti, ale určitou dobu zde setrvala, přičemž doba a okolnosti případu umožňovaly podání žádosti o azyl. Správní orgán přitom shromáždil dostatečné množství podkladů a zpráv, ze kterých správně vyvodil závěr, že Polsko je bezpečnou zemi, kde jsou dodržována základní práva a svobody, nedochází k pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení či trestu. Krajský soud proto ani v tomto žalobním bodu nemohl dát stěžovatelce za pravdu.

Konečně krajský soud uvedl, že posuzovat skutečnosti stěžovatelkou uváděné z pohledu důvodu, pro nějž by bylo možné azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 či § 14 zákona o azylu udělit, není správní orgán povinen (ani oprávněn) v situaci, kdy mu naopak zákon o azylu výslovně ukládá zamítnout podaný návrh jako zjevně nedůvodný pro některý z důvodů uvedených v § 16 odst. 1 zákona o azylu, tedy i z důvodů uvedeného v § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu, jak správní orgán učinil v případě stěžovatelky. Proto také krajský soud uvedl, že považuje za nadbytečný výrok správního orgánu o nesplnění podmínek pro udělení azylu podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu.

Proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Plzni podala stěžovatelka dne 8. 6. 2004 kasační stížnost. Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační

stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná a stěžovatelka je zastoupena advokátem.

Stěžovatelka v kasační stížnosti především uvedla, že o azyl žádala zejména z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, neboť na území Ukrajiny se necítila bezpečně a jednáním státních orgánů byla diskriminována. Z tohoto důvodu bylo nemožné i získat zaměstnání a tak se hmotně zabezpečit a zároveň ztratila i možnost bydlení. Je toho názoru, že správní orgán, a taktéž i soud, si měl vyžádat podklady z místa jejího bydliště dotazem, zda tvrzení, která uvádí, odpovídají skutečnosti. Správní orgán podle jejího názoru velmi povrchně posoudil podmínky podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Domnívá se, že správní orgán před vydáním rozhodnutí nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci, což samozřejmě v sobě zahrnuje i podmínky, které by byly relevantní k udělení azylu. Závěrem stěžovatelka požádala, aby soud znovu zvážil důvody uvedené ve stížnosti a v žalobě zejména k ustanovení § 14 zákona o azylu. Uvedla, že si je vědoma, že na udělení azylu z humanitárních důvodů není právní nárok, je však toho názoru, že právě azyl z humanitárních důvodů lze v jejím případě použít, poněvadž v případě jeho udělení bude schopna hmotně zabezpečovat nejen sebe, ale i svoji rodinu, a to způsobem odpovídajícím demokratickému státu, což v případě Ukrajiny není možné.

Po doplnění kasační stížnosti z 15. 7. 2004 stěžovatelka uvedla, že uplatňuje důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), neboť má za to, že správní orgán při svém rozhodování vycházel z nedostatečných informací a podkladů pro své vlastní rozhodnutí.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že v daném případě byl skutečný stav věci zjištěn dostatečně a postup podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu odůvodňoval. Žalovaný proto považuje kasační stížnost za nedůvodnou a navrhl její zamítnutí.

Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí krajského soudu přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2, 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud při tom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelka uplatnila stížnostní důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízeních před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit.

Správní orgán návrh stěžovatelky o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodný podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu (stěžovatelka v kasační stížnosti z neznámých důvodů uvádí, že správní orgán velmi povrchně posoudil podmínky podle § 16 odst. 1 písm. g/ zákona o azylu), takže nebylo důvodu, aby zjišťoval stav právního postavení stěžovatelky na Ukrajině, zejména diskriminaci její osoby z důvodů jejich názorů na poměry na Ukrajině, jak na to stěžovatelka v kasační stížnosti poukazuje. Pokud jde o projíždění stěžovatelky Polskem, touto otázkou se krajský soud dostatečným způsobem zabýval

a na jeho výstižné odůvodnění Nejvyšší správní soud odkazuje. K tomu lze pouze dodat, že pojem „projíždí“ příslušnou zemí ve smyslu § 2 odst. 2 písm. b) zákona o azylu, ve znění účinném do 31. 1. 2002, je nutno vykládat zúženě, a to z důvodu podstaty a smyslu celého azylového řízení, do značné míry založeného na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody. Tou je zřejmě zpravidla tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona o azylu. Rozhodujícím kritériem pro posuzování toho, zda cizinec bezpečnou třetí zemi pouze projížděl, je skutečnost, zda v této bezpečné zemi měl reálnou možnost požádat o udělení azylu či nikoliv. Subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu, nikoliv však právem vybrat si zemi, ve které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit.

K otázce udělení azylu podle § 14 zákona o azylu se krajský soud rovněž vyčerpávajícím způsobem vyjádřil a zejména správně poukázal na to, že správní orgán nadbytečně rozhodl o nesplnění podmínek pro udělení azylu podle uvedeného ustanovení. Pokud je žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná, nelze totiž současně rozhodovat o splnění podmínek podle § 12 zákona o azylu a na místě není ani výrok podle § 13 a § 14 zákona o azylu, odvozovaný od negativního výroku opírajícího se o ustanovení § 12 zákona o azylu. Pokud tedy v případě stěžovatelky výrok podle § 14 zákona o azylu nepřicházel v úvahu, nemůže se stěžovatelka na soudu domáhat, aby zvážil důvody pro udělení azylu z humanitárního důvodu.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud nepochybil, jestliže považoval rozhodnutí žalovaného za zákonné a neshledal na něm vady řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Stěžovatelka, která neměla v tomto řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, a proto bylo rozhodnuto tak, že Ministerstvu vnitra se nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. června 2005

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu